

Kungl. Vetenskapsakademien har till uppgift att främja vetenskaperna och stärka deras inflytande i samhället.
The Royal Swedish Academy of Sciences has as its aim to promote the sciences and strengthen their influence in society.

Stockholm 2 maj 2025

Dnr: KVA/2025/46/76

Hans Ellegren/aw
Ständig sekreterare
Telefon: 08 - 673 95 55
E-post: amanda.walldoff@kva.se

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande om betänkandet Skatteincitament för forskning och utveckling (SOU 2025:3, dnr: Fi2025/00069)

Kungl. Vetenskapsakademien (KVA) önskar lämna följande yttrande om delbetänkandet *Skatteincitament för forskning och utveckling* (SOU 2025:3).

KVA välkomnar att regeringen ser över gällande regelverk för FoU-avdrag och expertskatt i syfte att öka företagens investeringar i FoU och underlätta för dem att göra starka rekryteringar.

Sammanfattningsvis menar KVA att utredningen har utfört ett gediget och kompetent arbete och att dess slutsatser förefaller vara väl genomtänkta.

KVA vill likväl kommentera tre punkter i delbetänkandet:

1. Det maximala FoU-avdraget

KVA frågar sig om direktivens påstående att det finns en gräns för nedsättningens storlek verkligen är ordentligt genomtänkt eller baseras på en missuppfattning.

2. De ”samhällsekonomiska” effekterna

KVA ser inte att avsnitt 7.3.3, ”Utredningens beräkningar av de samhällsekonomiska effekterna”, tar upp samhällsekonomiska effekter utan finner enbart beräkningar av företagsekonomiska effekter.

3. Avgränsningen: vad är FoU-verksamhet?

KVA föreslår att regelverket för FoU-avdrag förenklas genom att man i stället för att försöka definiera vad som menas med FoU-verksamhet medger FoU-avdrag för alla personer i företaget som har en doktorsexamen.

Nedan utvecklar vi resonemangen.

1. Det maximala FoU-avdraget

FoU-avdraget är konstruerat som en sänkning av arbetsgivaravgifterna för de personer i företagen som arbetar med forskning och utveckling. Arbetsgivaravgifterna uppgår till 31,42 procent av avgiftsunderlaget (s. 68–69). Det betyder att avgiftsnedsättningen inte kan bli större än 31,42 procent. Utredningen framhåller dock att ”Avdraget från avgifterna får dock inte innebära att avgifterna understiger ålderspensionsavgiften för en viss person” (s. 71). Det betyder att nedsättningen kan bli högst $31,42 - 10,21 = 21,21$ procent. Och eftersom FoU-nedsättningen för närvarande är 20 procent finns det inte så mycket utrymme kvar för en ytterligare nedsättning. Utredningen föreslår därför inte någon ändring av nedsättningsprocenten (se vidare s. 178).

Att nedsättningen inte får gå ut över ålderspensionsavgiften framgår av direktiven till utredningen, och bygger förmodligen på resonemanget att pensionsavgiften för en enskild person är aktuariellt kopplad till personens framtida pension. Men om man skulle vilja möjliggöra ett större FoU-avdrag är detta naturligtvis görbart utan att detta skulle behöva gå ut över personens framtida pension; i så fall fyller staten på personens pensionskonto med motsvarande belopp. Den statsfinansiella kostnaden för detta skulle bli densamma som om pensionerna inte vore aktuariellt beräknade. Däremot skulle de formler som används vid utvärderingen av effekterna (avsnitt 7.3.2) förmodligen bli annorlunda, vilket man måste tänka på i sådant fall.

Utredningen har i denna fråga följt direktiven, och något annat kan man ju inte begära. Men frågan är om direktivens påstående, att det finns en gräns för nedsättningens storlek, verkligen är ordentligt genomtänkt eller bara beror på en missuppfattning hos den eller de som skrev direktiven.

2. De ”samhällsekonomiska” effekterna

KVA har haft stora svårigheter att förstå avsnitt 7.3.3, ”Utredningens beräkningar av de samhällsekonomiska effekterna”. Det föregående avsnittet (7.3.2, ”Befintliga effektutvärderingar av det svenska FoU-avdraget”) är klart och begripligt; där kan man läsa att avdraget har lett till en signifikant ökning av företagens FoU-satsningar. Detta gäller vad KVA kan bedöma bara de företagsekonomiska effekterna; de företag som får göra avdrag (den ”behandlade” gruppen) ökar sina satsningar i förhållande till företagen i kontrollgruppen.

I avsnitt 7.3.3 ska vi då få se de samhällsekonomiska effekterna, vilket såvitt vi förstår avser de totala effekterna, inklusive externa effekter. Detta är intressant eftersom de samhällsekonomiska effekterna kan vara betydande även om de företagsekonomiska effekterna skulle vara små.

Vi har läst igenom kapitlet flera gånger men kan inte hitta något annat i det än de vanliga företagsekonomiska effekterna. Detta är kanske inte så förvånande, eftersom de totala, samhällsekonomiska effekterna måste vara mycket svåra att beräkna – men just därför blir man extra nyfiken på hur utredningen skulle närma sig denna fråga. Men vi kan fortfarande bara finna de företagsekonomiska effekterna i avsnittet. Den enda skillnaden tycks vara att medan avsnitt 7.3.2 handlar om (de företagsekonomiska) effekterna av FoU-avdragets införande 2014 handlar avsnitt 7.3.3 om (de företagsekonomiska) effekterna om FoU-avdragets höjning 2020.

3. Avgränsningen: vad är FoU-verksamhet?

Erfarenheterna av FoU-avdraget tycks ha varit goda, men många personer har klagat på att reglerna är krångliga, så att ett företag inte alltid kan veta i förväg om en ansökan om avdrag ska bli bifallen eller inte. Utredningen föreslår en rad åtgärder för att komma till rätta med detta, och förslagen förefaller väl genomtänkta.

En dramatisk förenkling av regelverket diskuterar man dock inte. I stället för att försöka definiera vad som menas med FoU-verksamhet skulle man kunna medge FoU-avdrag för alla personer i företaget som har en doktorsexamen. En sådan förenkling innebär med nödvändighet en rad fel; det är till exempel inte självklart att alla personer med doktorsexamen verkligen arbetar med forskning och

utveckling, och det kan finnas personer utan doktorsexamen som likafullt sysslar med forskning. Men alternativet medför också en rad fel; det är till exempel inte säkert att all verksamhet som bedöms vara forskning och utveckling verkligen är det, och det är möjligt att en person som inte är anställd för att bedriva forskning ändå råkar komma på en väsentligt förbättrad produktions- eller distributionsmetod. Frågan är därför inte vilket kriterium som vore felfritt, utan snarare vilket kriterium som innebär minst fel; i alla händelser skulle det vara värdefullt att få den frågan genomlyst.

Ett annat problemkomplex rör vilka lärosäten som skulle godkännas; här handlar det om att undvika de bluff-universitet som säljer doktorsexamina utan att kandidaten behöver sätta sin fot på universitetet.

Beslut i detta ärende har fattats av ständige sekreteraren efter förberedande arbete av Mats Persson (klassen för samhällsvetenskaper).

Hans Ellegren
Ständig sekreterare